

**Fəzail
İsmayıllı
Büyükkisi**

(əvvəli ötən sayımızda)

Bəli o qırx yaşında Kəlbəcərin (Cavanşir mahalının) Yansaq kəndindən Əhmədin qızı Anaxanımla evləndi və bu evlilikdən bir-birindən gözəl on bir övladı oldu. O, Anaxanımla birgə onları boyabaşa yetirib ev-eşik sahibi etdi. Dədə Ələsgərin hər qoşması, gərəylisi, müxəmməsi, təcnisi, dodaqdəyməzleri, divanları gözəldir. Onun en çox sevdiyim misrası «Adam səyar adam sayılan məni» misrasıdır. Qəzəlleri içərisindən «İstər», «Ola» qəzəlləridir. «İstər» qəzəlinin xüsusiyle bu beyti ruhumu oxşayır:

İgidər olmasın məğrur, fəthi-nusret xudadandır,
Bir Allah istəyən şəxsi sevər
külli mahal istər.

«Ola» qəzelinin bu beytindən Dədə Ələsgərin necə həallişi sevən, gözü-könlü tox insan olduğu öz əksini tapır:

Mən Allahdan istəmirəm çox
dövlətim, malim ola,
Bir babatca güzəranım, do-
lanmağa halim ola.

Dədə Ələsgərin «Şah dağı» müxəmməsi isə nadir sənət incisidir. Bu nadir sənət incisinin adını çekib ondan iki bənd deməmək günahdır:

Haqq səni cənnət yaradıb,
Qanan yoxdur qədrin bile.
Sədrin badi səfasından,
Xəstə könüm gəldi dilə.
Mürkü tək balu-pər aćdım
Oxudum döndüm bülbü'lə.
Bir gözəl keçdi qarşidan,
Gözlərindən gülə-gülə.
Dağıtdı ömrün qalasın
Nə çoxdu yağıın Şah dağı!

...Bir tərefin Cənbərəkdı,
Görənin həvəsi gəlir:
Topasandan qəflə işlər,
Gəncənin meyvəsi gəlir:
İntanbulun al quması,
Bağdadın xurması gəlir.
Oxuyur türfə gözəllər,
Kəkklik tək sədəsi gəlir.
Aşıq üçün cənnət qoxur
Daşın, torpağın, Şah dağı!

Əziz dostum Ənvər Rza! Sizinlə etdiyim söhbətlərdən mənə belli id ki, siz uşaqlıq və gənclik illərimizdə tez-tez Göycə mahalının müxtəlif kəndlərində sazlı-sözlü məclislərin qonağı olmuşunuz. O məclisde təş-ne-təşne ustاد aşılıların sazını-sözünü dinləmişiniz. Onların As aşıq Allahverdinin, Aşıq Alının, Aşıq Ələsgərin, Zodlu Abdulla-

nın, aşıq Musanın, aşıq İmanın və digərlərinin sözlərini qanınızda ruhunuza hopdurmuşsunuz. Ürəyinizdə əzizləyib, qəlbinizdə gizləyib, könlündə dil əzbəri eləmisiniz. Bütün bunları «Eşqimə» qoşmasında çox gözəl ifadə eləmisiniz:

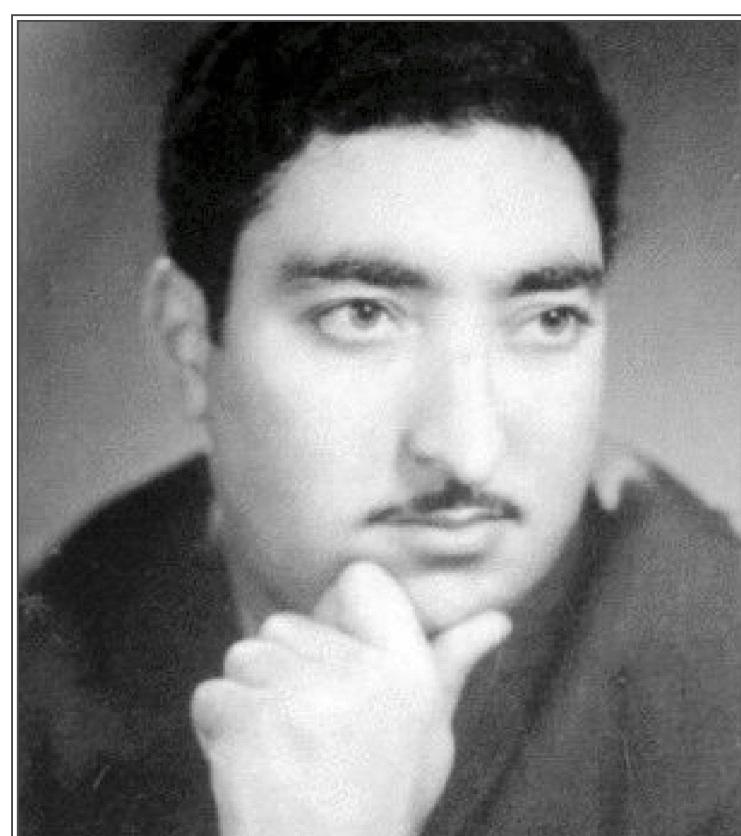
...Sözüm şeirim dilimizin bələdi,
Anam məni bayatiyla bələdi.
Bulanmaram təbiətim bələdi,
Tərtər axıb İlhamıma, eşqimə.

Əziz dostum Ənvər Rza! Şair ruhumuz bir-birinə Tanrı eşiyile sim-sığı bağlıdır. Mən də Tanrı eşqimi Vətən, yurd eşqimi belə dilə gətirirəm:

Anam məni şair doğdu,
Öz yurduna-yuvasına.
Laylaşıyla söz oxudu,
Söze vurğun balasına.

qapısına sürərdi. Axşam babam dostlarının qonaqları olardıq. Bəzən bu qonaqlıqda babamın kəlbəcərli dostları da iştirak edərdilər. Bu qonaqlıqlar çox şən keçərdi. Çalan kim, çıxan kim, oynayan kim?! Hamısı da bir-birindən gözəl. İlahi, göyçəlilər qara zurnanın havasında necə şux, qıvrıq oyunlar oynayardılar.

Siz 1970-ci ildə Dədə Ələsgərin qəbrini ziyrətə gedəndə Türk dünyasının azman ozanı, fəth edilməz aşıq zirvəmiz Dədə Ələsgərin qəbrini ziyrət edəndə cüretlənib nə gözəl şeir yazmışınız. Bu şeirinizdə Göycənin zəngin təbiət, mənzərələri, dünya görmüş göyçəli ağsaqqalların öyündəsi, Göyçəli qızlarının, göyçəli oğlanlarının ağılını başından almasına ele tərənnüm etmişiniz ki bu oxucunun könlünü ovsunlayır:

Ənvər Rzanın ruhu ilə söhbətim

Həzin, kövrək layla səsi,
Bu laylanın hər kəlməsi,
Qəlbimin də titrəməsi,
Uydu Vətən havasına.

Hörmət gördüm hansı evə,
Ayaq basdım Ağkilsədə.
Qartal kimi yuva qurub,
Neçə dostum Ağkilsədə.

Bu yerlərdə elə vaxtdı,
Hər daş dibi bir bulaqdı,
Dağlar qızı belə baxdı,
Çaşıl azdım Ağkilsədə.

1988-ci ilin oktyabr ayının 12-də Göycəyə səfərim son sefer oldu. Bacım Naiibə xanımın həyat yoldaşı Əli hekimin dayısı İbrahim müəllimin Göycənin Aşağı Şorca kəndində keçirilən hüzür yerinə getmişdim. Göycənin yaman günləri idi. Göyçəlilər köç üstündə çox mükəddər görünürdürlər. O vaxtki Azərbaycan rəhbərliyi də davax

Ar ata
Vurulubdu ara ta
Qəlbim hicran şumudu
Kədər çıxıb arata.

O yaxdı,
Həsrət coşdu, oy axdı,
Tale yatıb, bəxt yatıb
Dərdim yatmaz oyaxdı.

Xar ola
Gülü çəkir xar ala,
Mən gül əkdim özümə
Əkmədim ki, xar ola.

1988-ci ilin dekabr ayının əvvəlindən göyçəlilər Göycəni tərk etdilər: O vaxt qələmə aldığım «Dağlar küsüb məndən Allah» şeirimdə belə deyərdim:

Görüşünə gedəmmirəm,
Dağlar küsüb məndən Allah.
Harayına yetəmmirəm,
Dağlar küsüb məndən Allah!

Bulaqlardan sözüm qaynar,
Qayalardan səsim yaynar,
Şümşəd çaxar, gurşad oynar,
Dağlar küsüb məndən Allah!

Göycəm mərdlər yurdı Göycəm,
Ordu istər, ordu Göycəm,
Di səslə boz qurdı Göycəm
Dağlar küsüb məndən Allah!

...Məlül baxma a Şah dağı,
Ali, Ələsgər oylağı,
Gözüm oldu qan çanağı,
Dağlar küsüb məndən Allah!

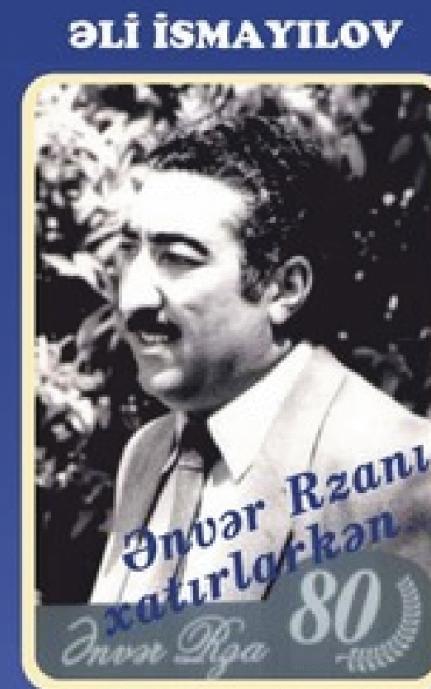
Əziz dostum Ənvər Rza! Dağlar məndən niyə küsdü? Niye Göycəm Kəlbəcerim, dağlıaranlı Qarabağım boz qurdlu Qorqudu yerlərimizi qəvi düşmənlərə ərmağan etdik. Bunun səbəbin siz «Şeir yazıram» şeirində çox aydın izah edirsiniz:

(davamı gələn sayımızda)

ƏLİ İSMAYILOV

Kafkaslar

Ənvər Rzanı xatırlarkən...

də Göycə mahalını da sevirəm. Mənim de uşaqlıq, gənclik illərimdə güzərəm Göycəyə çox düşüb. 3-4 yaşından Hümətə bacımla, Mələk nənəmle, Südabə bacımla birgə Şah dağı yaylağınna gedərdim. Dəyələrimiz Şəmkir çayının sağ sahilində qurulardı. Babam hər bazar günü ata minib məni quçağına alardı. Basarkeçər bazarına gedərdik. Çoxlu tut, gilas, göy-göyərti, mer-meyvə alardıq. Babam bazarlıq edəndən sonra atını Basarkeçərlə dostlarında birinin

Dolandım, gəldim vədəyə,
Aşıq Talib təcnis deyə,
Elə bil Qorqud dədəyə,
Qulaq asdım Ağkilsədə.

Söz vermişdim çəmən-çəmən,
Qarış-qarış gəzəm hökmən,
Deməsinlər əhdimi mən,
Gəldib pozдум Ağkilsədə.

Qoca gördüm müdrik, qıvrıq,
Ələsgərdən verdi soraq.
Sən məndəki cürətə bax,
Şeir yazdım Ağkilsədə.

dəymiş dana kimi ağızının suyu töküle-töküle, maytiya-maytiya gözlərini Moskvaya doğru tikmişdi. Moskva da indiki kimi öz işindəydi. Yəni əziz-xəlefə olan erməniləri «Böyük Ermənistən» yaratmağa ruhlandırdı. Onları düşündənə sizin bu cinaslı bayatılarını xatırladıım:

Arxaca
Sürüm dönməz arxaca
Arxımı sel aparıb.
Arxam yoxdu arx aca.